

ביאור למה רק יציאת יעקב השאיר רושם

ויצא יעקב מבאר שבע (כח, י). כס"י: מגיד סליחת לדיק מן המקום עושה רושם, שזמן שהלדיק בעיר היא הודה היא זיוה היא הדרה, ילא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

והקשה ה"כלי יקר" (ד"ה ויצא) דיש להתבונן בדברי רש"י אלו, וכי אברהם ויצחק לא הלכו ממקום למקום, ולמה לא נכתב אצלם לשון יציאה, וכי אצלם לא עשה יציאתם רושם על הנשאים, ומבאר בב' דרכים: א] שאברהם ויצחק כשיצאו הרי הלכו עם כל בני משפחתם וכל רכושם ולא הניחו צדיק כמותם, ולכן פשיטא הוא שיציאתם עשה רושם, וכאן הוא חידוש - שאע"פ שיעקב לבדו הלך, ויצחק אבינו נשאר בבאר שבע, הייתי אומר שאם נשאר צדיק בעיר אין יציאתו עושה רושם, קמ"ל שגם אם נשאר צדיק בעיר אעפ"כ עושה רושם [והביאור: שכל צדיק מאיר בהודו והדרו לעצמו כפי דרכו שעובד בזה את ה' ולכן אפילו אם נשאר צדיק אחר מ"מ רישומו ניכר]; ב] ועוד מפרש לאידך גיסא, שרק כאן עשה היציאה רושם, כי בעת שאברהם ויצחק יצאו הלא לקחו עמם כל משפחתם וכל רכושם, ואז על מי יעשה רושם יציאתם, וכי על הגויים והרשעים שנשארו, הלא הם אינם מקפידים על יציאת הצדיקים, ואדרבה הם שמחים בצאתם, אלא ענין הרושם הוא רק לצדיקים שהם מרגישים בזה, ולכן כשאברהם ויצחק הלכו עם כל משפחתם לא היה יציאתם על מי להשאיר רושם, אבל יעקב אבינו הלך לבדו ונשארו יצחק וכל המשפחה, ואז עשה יציאתו רושם כי קשה עליהם פרידתו כי דעתם נוחה הימנו.

*

בספר **"קין לדוד"** (ד"ה ויצא), מדייק ג"כ בדברי רש"י הא שרק יציאת יעקב השאיר רושם, ומבאר באופן נפלא דהנה זה דבר פשוט, שהצדיק אשר דרכו להדריך אחרים לעבודתו ית"ש ולומד ומזכה את הרבים להדריכם בדרך הישר, אין ספק שבהעדר צדיק זה ונוסע מהעיר, שהוא עושה רושם גדול, אמנם אם הצדיק הזה אין לו דבר עם זולתו, רק בחדרי ביתו עובד את ה', יושב ושונה ועוסק בתורה ועבודה, ומה לו עם בני אדם, אולי אמור יאמר כי לא איכפת לו אם יצא

מהעיר, כי בלא"ה לא הדריך ולא השגיח על זולתו, אמנם לא כן הדבר - כי עבודת הצדיק אף שהוא בבדידות ואינו אלא בינו לבין קונו משרה קדושה במקומו ומטהר האוויר וגורם ע"י עבודתו להיטיב לזולתו, ע"י קדושתו וקדושת המקום שיושב באהלה של תורה ועבודה.

והיינו דכווננו ז"ל 'מלמד שנסיעת צדיק מן העיר עושה רושם', לא לבד מניעת לימודו עם אחרים גורם רושם, רק אפילו נסיעת צדיק לבד שלא למד עם אחרים, אע"פ כן מה שישב בעיר זה גופא היה לתועלת להעיר יושבה, ונסיעתו עושה רושם.

והנה יעקב אבינו ע"ה כל זמן שיצחק חי, לא היה דרכו להדריך את הרבים במקום רבו הוא אביו הצדיק - רק ישב בחדרי ביתו בדד לתורה ולתעודה, והיינו דהשמיענו הכתוב דאפילו הכי כשיצא משם נרגש יציאתו מהמקום.

.

בענין זה שצדיקים אף בישיבתם ספון בביתם משפיעים על הסביבה מביא בספה"ק **"חינוך בית יהודה"** להגה"ק **בעל מלא הרועים זצ"ל** מגדולי תלמידי רביה"ק מלובלין זי"ע (פרק ל"ד) מה ששמע מפ"ק רבו הרה"ק **הרבי מלובלין זי"ע**, לבאר הכתוב (תהלים פד, ו) "אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם", דפתח בלשון יחיד 'עוז לו בך', ומסיים בלשון רבים 'מסילות בלבבם', והכוונה בכתוב הוא: דהנה התורה הזהירה על ענין התוכחה, ובאמת אי אפשר לילך בשווקים וברחובות להוכיח בשער בת רבים כי תורתו מתי נעשית, וכן יתבלבל דעתו ויפסק מדביקותו ולא יוכל להוכיח באופן שיהיו דבריו נשמעים וכו'. אמנם עיקר התוכחה הוא כאשר ישב בחצרותיו בבדידות וילמוד תורה לשמה בשם כל ישראל - הנה בזה מכניס הרהורי תשובה בליבות בני אדם, וזה שאמר "אשרי אדם עוז לו בך" - היינו האדם המקשר עצמו בו ית"ש ע"י התורה (שנקראת עוז ע"ד ה' עוז לעמו יתן) ועי"ז הוא עושה "מסילות בלבבם" - של אנשים אחרים, שע"י תורתו מאיר בהם הארה של תשובה וירא"ש.

ובדרך זה מבאר עוד הרה"ק **מלובלין זי"ע** (הובא בספר אוצה"ח להרה"ק מקאמרנא זי"ע, פרשת קדושים) אהא דאי' בחז"ל (כתובות קה:) האי צורבא מרבנן שמרחמין ליה בני מתא (-

שאוהבים אותו בני עירו) - סימן הוא דלא אוכיח להו במילי דשמיא, וביאר הרבי מלובלין הכוונה ב'מילי שמיא' - היינו בעבודתו בתורה ותפילה, שכן צריכה להיות התוכחת מוסר של ת"ח לבני עירו, שע"ז שהוא עובד את בוראו כראוי - מאיר בהם אור של תשובה. ע"כ תודה"ק.

וכן מביא ה"ק"ר לדוד" הנ"ל מה שפירש הגה"ק בעל "ארי דבי עילאי" ז"ל הכתוב (במדבר יח, כג) "ועבד הלוי הוא את עבודתו והם ישאו את עוונם", היינו 'ועבד הלוי הוא את עבודתו' - שהצדיק עובד את השי"ת בינו לבין קונו ועי"ז 'והם ישאו את עוונם' - הציבור מפשפשין במעשיהם ואז נמחל להם עוונם.

דבר זה ראו אצל צדיקי הדורות שהאירו בליבות ישראל באין אומר ודברים, ומביא בספר "תולדות ערוגת הבושם", שבעת הספיד הערוה"ב את הרה"ק ה"אמרי יוסף" זי"ע מספינקא (נסתלק ביום ו' אייר תרס"ט), עורר מאוד על גודל האבידה בפטירת אדם גדול כזה ובתוך הדברים אמר: כי בשעה שהרב מספינקא היה מניח תפילין בעירו היו מרגישים בקדושתו עד חוסט. אחד מהגאונים שהיה שם ניגש אל הערוה"ב ושאל: כיצד הפליט מפיו דבר כזה - הרי מפורסם הוא הרב מחוסט שאינו מוציא דיבור מפיו בלי לעיין ולשקול מקודם את דבריו?! - אך הערוה"ב השיבו: דברים שאמרתיו היו כבר לאחר שיקול הדעת (-שוין נאכן איבער-לעגן)!

הרה"ק מסטראפקוב זי"ע מביא בספרו "דברי שלום" לבאר הכתוב (כי תצא כא, כא) "ובערת הרע מקרבך - וכל העם ישמעון ויראו", ע"פ מעשה שהיה בעיר אחת שהיה צריך תיקון בעניני רוחניות, ומשלחת מהציבור הגיעו לבקש מהבעש"ט הק' זי"ע שיעשה למענם לתקן את בדקי העיר, והבעשה"ק שלח את אחד התלמידים שיוכיח את העם, והנה התלמיד הגיע לעיר, ומיד נכנס לביהמ"ד והתיישב ללמוד משך תקופה ותו לא, אבל בעת ישיבתו שם בעיר נעשה שם מהפיכה גדולה ורבים חזרו למוטב.

אחרי כמה זמן חזר התלמיד להבעשה"ק, ושאלו הבע"ש מה פעל שמה? השיב, שהגיע לעיר וחשב לעצמו שהוא אינו ראוי לומר מוסר, והתיישב בדעתו לקיים 'קשוט עצמך

א. הגה"ק ה"ערוגת הבושם" זי"ל היה ידוע על הנהגתו ב'מיעוט שיחה' - שכל דיבוריו היו במידה ובמשקל, ומסופר, שפעם בימי נעוריו ביקר ה"חפץ חיים" זי"ל באונגארן ונפגש עם הערוה"ב והתפעל מאוד מאופן דיבורו, ועוד שנים רבות אח"כ, התעניין אצל אחד מיוצאי אונגארן על הצדיק שפגש פעם שהיה לו שמירת הלשון באופן מופלא.

תחילה' ולכן נכנס לביהמ"ד לעסוק בתשובה ומעש"ט, אמר לו הבעש"ט: טוב עשית, כי בעבודתך זה הכנסת הארה בתוך ליבות כל ישראל, והוא כדברינו לעיל. ובזה ביאר הרה"ק מסטראפקוב: "ובערת הרע מקרבך" - שתבער הרע ממך ותעסוק בעצמך לשוב בתשובה, וממילא - "וכל העם ישמעו ויראו", כבר יכנס אור בליבות כל העם.

מסופר, שאחד הגדולים שאל פעם את הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע למה אינו עוסק בקירוב נפשות ישראל, להשתדל להכניסם תחת כנפי השכינה, השיבו רבי איציקל בעובדא הנ"ל מהבעשה"ק שהוא שמעו מפי הרה"ק משינאווא זי"ע. ובזה התכוון לומר שגם ע"י הישיבה בבית אפשר להביא אור בליבות ישראל.

ונכון לציין מה שהעיד ראש ישיבה אחד מגדולי ליטא, ומזה נראה איך שאכן נתקיים בו בהרה"ק רבי איציקל זי"ע ענין זה, דהנה מנהגו של רבי איציקל זי"ע היה משך שנים רבות, לשהות בתקופת הקיץ בעיר עקס-לע-בען בהרי צרפת, שם נמצא ישיבה שעמד בראשותו של הגה"צ רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל מחשובי תלמידי ה"חפץ חיים" זצ"ל, ורבי איציקל שהיה שם והתפלל עם הבחורים ולמד בביהמ"ד, אבל כמובן שלא אמר דרשות ושיעורים להבחורים, רק נהג כדרכו בקודש שעבד את ה' ביני לבין קונו. ובכל זאת - סיפר בנו של הרב חייקין זצ"ל, שבסוף ימיו פירט אביו זצ"ל כל הטובות שגמל עמו השי"ת, כגון שניצל במלחמת העולם ועוד, ואחד החסדים שהזכיר היה ששלח לו השי"ת את רבי איציקל זי"ע שישבה בישיבתו, ואמר הרב חייקין זצ"ל: שתלמידים רבים ראו אז לראשונה צדיק נשגב, שהוא כסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שאע"פ שלא דיבר עם הבחורים, אבל עצם ישיבתו שם בישיבה הכניס יראת שמים בהתלמידים בישיבה, וע"ז מודה להשי"ת בין כל חסדיו.

פעם נכנס אברך אחד מלומדי הכולל להגאון ה"חזון איש" זצ"ל, ואמר שמרגיש בנפשו רצון פנימי לפעול למען 'זיכוי הרבים', ובכן בא לשאול מה מוטל עליו לעשות? השיבו החזון"א: היושב והלומד בהתמדה זהו זיכוי הרבים הכי גדול ששייך, ע"כ. והוא כדברינו שהלומד תורה בהתמדה, הרי הוא משפיע קדושה על כל העולם וזהו הכח הכי גדול.

ב. וידוע שדרכו של הרה"ק רבי איציקל זי"ע היה לשבת ספון בתוך חדרו לעצמו או בביהמ"ד ומלמל כל היום חרישית, ואמרו, שלפעמים כשאמר קצת בקול שמעוהו חוזר על דפי גמרא בע"פ, והרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל שאלו פעם מהו ממלמל כל הזמן, אבל לא רצה לגלות לו.

כי לא אעזבך עד אשר עם עשיתי את אשר דברתי לך. (כח טו).

לכאור' קשה וכי אח"כ כן יעזבנו - הלא א"א להתקיים אפילו שעה אחת בלי השי"ת?

בספר **"אבן שתיה"** מביא, סיפר לי החסיד ר' אליעזר קליוויר מסערת, שפעם אחת היה בוויזניצא, והיה לו לדבר באיזה ענין עם **הצמח צדיק זי"ע** אודות שהיה נצרך לישועה. אמר לו הצ"צ הקב"ה הבטיח ליעקב אבינו "כי לא אעזבך עד אשר עם עשיתי את אשר דברתי לך" וקשה, דמשמע דאחר שיקיים הבטחתו יעזוב אותו, והלא אי אפשר להתקיים אפילו רגע אחת בלי השגחתו ית', וסיפר מהרה"ק **רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע** שבא לפניו איזה חסיד מאנשי שלומו, וסיפר לו מצבו ומעמדו כי רע הוא ומקודם היה עשיר, ועכשיו נעשה יורד והוא בעל חוב גדול, ועוד לא נשמע בין הקהל כי אבד עשרו במסחרים רעים. השיב לו הרה"ק דעתי שתקנה הגרלה (לאטערי"ע), ובטח תרויח בה מעות הרבה. אמר החסיד: זאת ידעתי כי הבטחת הרבי יעשה פרי, אך מי יודע למתי? ודרך הגרלה שיעברו לפעמים איזה שנים עד שמרוויחים, ובין כך ובין כך יש לי בת שהגיעה לפרקה וצריך לי הוצאה להשיא אותה, אזי הבטיח לו הרה"ק כי עד מהרה הקב"ה יזמין לו מעות על זה, אף טרם שירויח בהגרלה.

וכדברי הרה"ק מבארדיטשוב כן עשה, שבצאתו משם פנה לקנות הגרלה ונסע לביתו, בדרך הגיע לאכסניה ונשאר שם על לינת לילה, בלילה ההוא בא לשם איזה שר גדול מהפריצים עם עגלה רתומה, ונשאר גם כן ללון שם, באמצע הלילה חלם לו השר כי יש בכאן בבתי החצירות איש יהודי, שיש לו הגרלה שטוב מזלה, לכן יראה להחליף עמו, שיתן לו פתק ההגרלה שלו והיהודי יתן שלו, כי ההגרלה של היהודי בטח יעשה פרי, ושלו איננה שוה כלום. ויקץ, והנה חלום, וישן ויחלום שנית כזה, אז עמד ממשכבו ותפעם רוחו.

וציוה להמשרת, שיחקור אם יש שם איש זר, ובאם המצא תמצא איזה יהודי יקרא אותו ביתו פנימה, פשפש ומצא וקרא לו ועמד לפניו, ואחרי דרישות וחקירות נודע לו שאכן

ג. חיברו הגה"ח ר' חיים כהנא ז"ל מעיר סעליש, בו מתאר בארוכה תולדות חיי צדיקי בית קאסוב-ויזניץ וארחות חייהם, הספר הינו מוסמך, והרה"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע ואחיו מעידים בהסכמתם על מעלת המחבר וסיפוריו אשר שאב ממקורות נאמנים.

יש לו פתק הגרלה אמר לו השר גם לי יש תחת ידי כזאת, בוא ונחליף זה עם זה, ואני אתן לך איזה זהובים כסף עוד יותר, אמר החסיד: איני רוצה אף אם תתן לי כהנה וכהנה, לא אוכל להחליף (-כיון שהיה זאת ההגרלה שקנה בפקודת רבו). השר הוסיף עד אלף זהובים כסף שיתן לו ההגרלה שלו, אך ההוא בשלו ולא רצה להחליף איתו, כאשר ראה כי החסיד בכל זאת אינו מרוצה בהחליפין, אזי קם בחמתו ואמר להמשרת שלו שיקחנה בחזקה. המשרת כן עשה ואין מידו מציל ומסרה להשר, בכל זאת אמר השר: אינני רוצה לגזלה, רק הנני נותן לך האלף כסף, וגם ההגרלה שלי, החסיד הוכרח לקבל בעל כרחו, ואמר "גם זו לטובה". נסע לביתו, ועשה החתונה בהרחבה והודה לד'.

לא ארכו הימים, והרויח בההגרלה שמסר לו הפריץ בעל כרחו - כמה אלפים זהובים כסף. ונסע תיכף לבארדיטשוב לקבל פני רבו, וכאשר בא אל הקודש פנימה אמר לו הרה"ק מבארדיטשוב: הנה ראיתי כי המזל שלך נשפל עד לעפר, הוכרחתי לשלוח את "בעל החלומות" שידבר על לב הפריץ שיחליף אתך, כי ראיתי ההגרלה שלו ריוח ולא שלך, והאלף כסף שהוסיף לך, יען כי אמרת שבהכרח לך שתעשה תיכף חתונה, לכן מתחילה היה לך ישועה קטנה ואחר כך ישועה הגדולה. נסע האיש לביתו, ונעשה עשיר גדול עוד יותר מתחילה. ככה סיפר לו הצמח צדיק.

וסיים, כי לזה כיון הקב"ה במאמרו ליעקב אבינו "כי לא אעזבך עד אשר עם עשיתי" וכו', כלומר אפילו עד שתבוא הישועה הגדולה - בכל זאת לא אעזבך ויהיה לך ישועה קטנה על כל פנים מתחילה, וכאשר תבוא הישועה הגדולה - בודאי יהיה כל טוב סלה'.

ד. וכמאמר העולם 'ביון קרעטשמע דארף מען אויך א גלעזל בראנפן', וידוע בשם הרה"ק **רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע** עה"כ בפרשתנו 'הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו' דאמר יעקב אבינו ע"ה רבש"ע אם עדיין לא הגיע הזמן שתאסוף את צאן מרעיתך ויוושעו בתשועת עולמים אמנם רבש"ע 'השקו הצאן ולכו רעו' - ראה שגם בגלות הזה כל זמן שעוד לא אספת אותם תן להם חיים טובים ופרנסה כדי שיוכלו לילך בדרכיך ולהתחזק באהבתך גם בתוך הגלות המר.

ובספר **"עובדות והנהגות לבית בריסק"** (ח"ג עמ' ס"ט) מביא שבימיו האחרונים של הגרי"ז **מבריסק זצ"ל** סבל מיסורים נוראים והביע לפניו אחד מבאי ביתו את רצונו לחזור על א חסיד'ישער ווערט"ל בנסיון להעלות חיוך על פניו הקדושים, והסכים, והלה אמר לו כי שמע מפי חסידים לפרש את הפסוק בפרשתנו, 'הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו' - וחזר על מאמר הנ"ל,

בענין אופן 'גמילות חסד בשלימות'

ויזכור אלקים את רחל (ל,כב). כס"י: זכר לה שמסרה סימניה לאחותה.

לכאוף הלא מסירת הסימנים היה לפני חתונת לאה, א"כ למה היתה עקרה כל השנים עד עתה, למה לא הועיל זכות נתינת הסימנים שתיפקד תיכף אחרי חתונתה? עוד קשה דלפני זה כתיב המעשה של ה"דודאים" והוא פלא שלאה תדבר בלשון כזה "המעט קחתך את אישי" - הלא כל מה שיעקב נשא אותה היה בזכות רחל?

וביאר הרה"ק ה"בית ישראל" זצ"ל מגור (שורש הדברים מבואר בקצה בספר שפתי צדיק להרה"ק מפליץ זי"ע (בפרשתנו אות מ')) דהנה בגמילות חסד ישנם כמה אופנים, ישנם העושים במטרה שבבוא הזמן ישלם לו רעהו כגמולו הטוב, וישנם העושים ורוצים שהמקבל יזכור תמיד מי עשהו החסד הגדול וכדו', וכל אלו עדיין חסר מהשלימות של מצוות גמילות חסד, ועיקר החסד הוא כשהאדם כלל אינו זוכר מה שעשה עם רעהו רק עשה חסד לשם חסד ותיכף אח"כ שוכח ממנו ואינו מצפה לכלום".

והנה רחל מסרה הסימנים ללאה, אבל מתחילה לא יכלו לדעת באיזה כוונה עשתה זאת, ולכן רצה לאה להעמידה על כור הנסיון ואז יתגלה את גודל חסדה של אחותה ותיוושע (כעין מה שמובא על חנה ופניה), ולכן בעת ביקשה הדודאים השיבה בלשון כזה לרחל - 'המעט קחתך את אישי' - והיא הבינה שרחל לא יענה לה כלום כי כן מידתה שאחרי שעשתה עמה החסד הגדול שכחה לגמרי מזה והוה כאילו לא היה. ולכן

והגרי"ז זצ"ל אשר נמנם אז בעייפות מתוך יסוריו הקשים ושמע את הדבר ותיכף הגיב: פירוש זה אינו ווערטל וכדאי אדם גדול מאד אמרה! ובסעודה שלישית חזר הגרי"ז זצ"ל על הדברים ואמר שפירוש זה יש לו שורש בזה"פ ויצא שמבואר שם שיציאת יעקב מארץ ישראל מרמזת על גלות עם ישראל מארצו והבאר מרמזת על מקור השפע והעדריים הם הממונים להשפיע שפע טוב על העולם וממילא זהו הפירוש הנכון של הפסוק, ואכן התברר לאחר מכן כי מימרא זו אמרה הרה"ק מפרעמישלאן זי"ע.

וכן פירש הרה"ק מהר"ש מפע"ה זי"ע התפילה (זמירות ליל שב"ק) "שתרחמוני עוד בגלותי - לגאלני" שעוד בעת נמצאים בתוך הגלות יהיה לנו גאולה פורתה בהשפעות טובות ורחמים וחסדים. ה. כעין המבואר ברש"י בפרשת ויחי עה"כ "עשה עמדי חסד ואמת" - שחסד העושים עם המתים נקרא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול.

לע"נ הרה"ק ר' יונתן בנימין ביינוש ב"ר יעקב נפתלי ז"ל שווימער
גלב"ע ז' כסלו תשע"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

אז נתגלה את גודל חסדה, ותיכף אח"כ כתיב 'ויזכור אלקים את רחל' דנפקדה.

*

ובכדי להבין את גודל החסד שעשה רחל יש להסמך מאמר מספה"ק "אור פני משה" (להרה"ק מהר"ם מפעווארסק זי"ע, מסכת תרומות) בביאור הכתוב שאמר דוד המלך ליונתן בן שאול (שמואל ב א, כו) 'צר לי עליך אחי יונתן, נעמת לי מאד נפלאות אהבתך לי מאהבת נשים'.

וכתוב זה אומר דרשוני דבוודאי א"א לפרשו כפשוטו מה שדוד המלך אמר לבטא את אהבתו דייקא בלשון זה, וביאר דבאמת האהבה של דוד ויונתן היה נעלה ונפלא מעל השכל, כי הלא שאול המלך אמר ליונתן בנו (שמואל א כ, לא) 'כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה לא תכון אתה ומלכותך' ויונתן היה מוכן על כך ולאבד מלכותו, הרי שכל האהבה ביניהם היה למעלה מן השכל.

ומקורו ושרשו של אהבה זו נובע משנות דור, דמצינו אצל רחל ולאה שיעקב אבינו עשה סימנים עם רחל בכדי שלבן לא ירמה אותנו, וכשראתה רחל שאחותה תתבייש מסר לה הסימנים שלא תהיה מבוייש, וכשמתבוננים בדבר הלא ידעה שאם תתן הסימנים ללאה והיא תנשא ליעקב אבינו, הרי גורלה תעלה להינשא לעשו, ודבר זה היה מסי"נ בל ישוער מצידה, וזאת מכח האהבה בכח עליון שהיה בין האחיות, ולא הסתכלה רחל על שום דבר וויתרה על הכל.

אותה האהבה עברה לדורות הבאים, ושאול המלך (ובנו יונתן) הלא היו משבט בנימין, א"כ הם מתייחסים לרחל אמנו, ודוד המלך היה נצר לשבט יהודה, והוא מתייחס ללאה, הרי שאותה מסי"נ והאהבה של רחל ולאה נבעה מכח אותה האהבה של רחל ולאה.

וזה הכוונה בלשון הכתוב, 'נפלאות אהבתך לי' - האהבה הגדולה שיש ביננו הוא 'מאהבת נשים' - מכח האהבה שבין שני הנשים, האחיות רחל ולאה.

ובזה מדייק הרה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע בלשון התרגום שמפרש 'מאהבת נשים' - מרחימת תרי נשין - ומדוייק להפליא, שהוא מאהבת השתי נשים, רחל ולאה.

ו. יסוד הרעיון מובא בספה"ק עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו זצ"ל (מאמר חיקור הדין ח"ד פי"ז).

בעניני הגליון ניתן לפנות להמערכת: bhagan111@gmail.com
להארות והוספות: 054-8449360 | כל הזכויות שמורות להמו"ל